

Aŭstraliaj Esperantistoj

Novajletero de ĉiuj Aŭstraliaj Esperantistoj

Redaktoro Roger Springer Provlegita de Franciska Toubale

PLENUMITA 23/07/2020 Kvarcentokdekoka eldono (unua eldono 20/09/2011)

Subtenu vian Novajleteron

Sendu novaĵojn, leterojn, fotojn, informojn al Roger Springer rogerspringer@tpg.com.au;

Uzindaj ligoj [reta-vortaro](#) [Freelang Vortaro](#) [Plena Ilustrita Vortaro](#) [Duolingo](#)

[Google Translate](#) [Pasintaj AE eldonoj](#) [duolingo entute](#) [lingvohelpilo](#)

[Esperanta Retradio](#) [Esperanta himno](#) [PMEGramatiko](#) [openclipart](#)

Oni povas meti sian nomon, retadreson, urbon kaj landon al la listo de ricevantoj. rspring@tpg.com.au

Entute **728,000** lernantoj nun studas Esperanton per Duolingo

Nun studas **284,000** lernantoj per la angla lingvo. (Ekde Majo 2015)

Nun studas **231,000** lernantoj per la hispana lingvo. (Ekde Oktobro 2016)

Nun studas **212,000** lernantoj per la portugala lingvo. (Ekde Majo 2018)

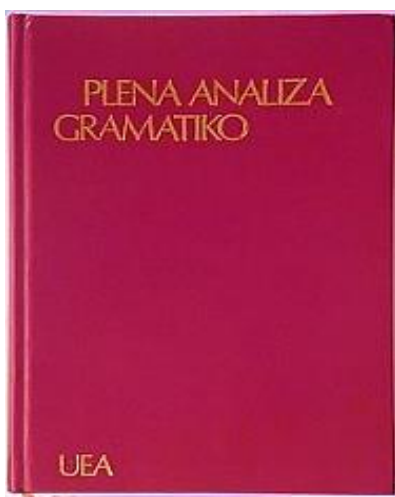
Nun studas **1,080** lernantoj per la franca lingvo. (Ekde julio 2020)

Nun preparas Esperantan programon por ĉinoj. (Ekde oktobro 2020 ?)

(Marcel naskiĝis 4-an de Decembro 1917)

Gramatika serio “La Verbo en P.A.G.” N.ro. 130

Konsekvence de la opinioj de Zamenhof pri la solstareco de ĉiu radiko, inkluzive de la afiksoj kaj finaĵoj, ni legas en la Fundamenta Gramatiko: “Vortoj kunmetitaj estas formataj per simpla kunigo de vortoj ((devas esti: “radikoj”, M.L.)), (la ĉefa vorto staras en la fino). P.A.G.nomas ĉi tie la vortojn aŭ la radikojn la “neŝanĝeblaj lingvoelementoj”.

Kaj jen la vortoj de Zamenhof: “Mi aranĝis plenan dismembriĝon de la ideoj en memstarajn vortojn (=radikojn, *ML*), tiel ke la tuta lingvo, anstataŭ vortoj en diversaj gramatikaj formoj, konsistas sole nur en senŝanĝaj vortoj (=radikoj, *ML*). ..... Ĉiu vorto sin trovas ĉiam kaj sole en unu konstanta formo, nome en tiu formo, en kiu ĝi estas presita en la vortaro.”.

(daŭrigota).

Marcel Leereveld.

Se informo pri via novaĵo mankas, la kialo estas ke neniu informis AE

Surhavu vizaĝmaskon.

Unu terno povas elŝpruci ĝis 8 metroj.

<https://twitter.com/i/status/1245591199034929153>

Roger Springer

La Manlia Esperanto-Klubo

La Manlia grupo, kunvenas je 10.30 atm ĝis 12tm ĉe la enirejo de Manlia Varfo aŭ ĉe la Bavarian Beer Café, Manlia Varf,

La koronavirusaj leĝaj kondiĉoj rilate kafejojn malebligas nian klubon kunveni nun..

Roger Springer

Estrarkunveno 2020-07-09

Venonta kunveno: jaŭdo 23-a de julio 2020.

(Marcel naskiĝis 4-an de Decembro 1917)

Nia loko en Esperantujo.

LA DE BOB NASKIĜTAGO .

Kara Bob!

Varmajn gratulojn pro cia naskiĝtago! La aŭstralia Esperantistaro estas tre bonŝanca havi cin kiel Esperantiston. Ci multe helpis en la disvastigo de Esperanto en nia lando dum multaj jaroj. Ci ankaŭ multe helpis en la organizado, precipe dum kongresoj kaj somerlernejoj kaj lokaj kluboj. En malfacila periodo de A.E. A. ci estis sole decida forto solvi tiun gravan problemon.

Mi konas cin jam pli ol duonan jarcenton, kaj povus do verki historion pri ci. Mi speciale gratulas kaj admiras cin pro cia persisto mastri, kaj majstri, la Esperantan gramatikon kiel unu el la tre malmultaj Esperantistoj. Mi povas juĝi tion ĉar mi kaj Donald Broadrib juĝis cian preparojn por sukcesi en la Klereca Ekzameno, la plej alta en Aŭstralio. Mi ankaŭ diskutis kun ci plurajn teĥnike tre komplikajn problemojn de la Esperanta gramatiko, kaj ci, kiu apenaŭ finis cian elementan lernejon, komprenis la komplikajojn same bone kiel la plej elstaraj aŭstraliaj specialistoj kiaj Broadrib kaj Harry kaj kelkaj antaŭaj prezidantoj de U.E.A. Cia kapablo plene kompreni la gramatikon de Esperanto estas parte pro la fakto ke ci neniam studis la etnan lingvismon, kiu ne tute aplikigas al artefarita lingvo kia Esperanto.

Do, kara Bob, ankoraŭ multajn jarojn, kaj kun Esperanto!

Marcel.

NIA PERSONA LOKO EN LA SOCIO .

En ĉiu speco de ekonomia socio, kapitalismo aŭ alia, ĉiu el ni havas sian specialan personan taskon kaj funkcion. Tiu tasko de nia loko en la socio dependas, aŭ devas dependi, de nia interesiĝo, kapablo, kaj lerninteco. La lernejoj parte indikas niajn kapablojn.

Se informo pri via novaĵo mankas, la kialo estas ke neniu informis AE

Kelkfoje niaj kapabloj aŭ lerninteco ne sufiĉas por nia funkcio en la socio. Tio kreas problemojn por la individuo aŭ por la socio. Kelkfoje nia lerninteco ne sufiĉas. Kaj kelkfoje eĉ nia interesiĝo ne sufiĉas. Tioj kreas problemojn. Solvi tiujn problemojn dependas de la karaktero de la individuo kaj de la helpemo de la socio.

La karaktero de la persono povas ne nur esti negativa al la bezonoj, sed povas esti ankaŭ tro postulema, tiel ke ĝi volas decidi la funkciojn de aliaj individuoj. Tio lasta okazas ne malofte, kaj kreas en la socio malfacilaĵojn, ofte gravajn. Ekzemple politikisto povas miksi sin tro en la persona vivo de aliuloj. Tiu fakto, krom la manko de sufiĉa kapablo, kreas la plej multajn kverelojn en la socio. Multaj homoj pensas, ke ili povas kaj rajtas juĝi la laboron de aliaj personoj.

La ĉi supra situacio aplikiĝas ankaŭ al familioj, al kluboj, al kompanioj, kaj al asocioj. Ne malpli en organizo kia A.E.A. Ĉiu organizo havas certajn celojn kaj tial certajn funkciojn. La plej taŭga havebla membro okupas kaj aplikas iun funkcion en la organizo. Ankaŭ en A.E.A. Sed ankaŭ en A.E.A. ekzistas la ĉi supre menciitaj problemoj, pli malpli. Malpli por trovi la taŭgajn funkciulojn, pli por eviti enmiksadon en la laborojn de la aliaj funkciuloj. Ekzemple, spertulo pri la gramatiko de la lingvo, grava funkcio, devas ne peni devigi literaturiston, verkiston, en la movado, tre grava funkcio, ŝanĝi sian stilon kaj gramatikon kiu ne komplete ĝustas sed uzatas plej kutime, kaj la literaturisto, por kiu plej gravas la stilo, devas ne peni devigi la specialiston pri gramatiko forgesi pri la gramatika perfekteco. Se ili faras tiojn, ili kreas malsanan atmosferon en la asocio. Same pri la aliaj spertuloj en sia kampo. Tiaj situacioj ekzistas pli malpli en ĉiuj asocioj, kaj ankaŭ en A.E.A. Ne estas la specialistoj kiuj devas kritiki unu la alian, sed estas la ordinaraj membroj kiuj regule kaj serioze devas ekzameni kaj juĝi kaj plibonigi la laboron de la specialistoj.

A.E.A., kaj la aliaj Esperanto-organizoj en la mondo, necese havas plurajn specialistojn, ne nur literaturiston kaj lingvistojn, sed propagandistojn kaj instruistojn kaj publikigistojn k.t.p. Kaj la multaj ordinaraj membroj aktive juĝu kaj plibonigu la specialajn laborojn en la asocio. Kaj la specialistoj atendu kaj eĉ petu la kritikojn **Marcel Leereveld.**

Bob Felby

La 11-an de julio **Bob Felby iĝis 88-jara**. La sekvan tagon kunvenis per la reta Zoom dudeko da esperantistoj por gratuli kaj festi la datrevenon. Ili estis el plej diversaj partoj de Aŭstralio kaj la Bishop-oj aliĝis el Anglio. **Katja Steele**

Dankon, Bobĉjo, pro via poresperanta laboro de multaj jaroj kaj pro la multe da muziko.

**AUSTRALIANS FOR
WAR POWERS REFORM**

La ĉefministro havas la eblecon sole sendi nian militistaron por batali ien en la mondo kaj sen konsulto kun la parlamento <https://warpowersreform.org.au/>

25,499,884 Australianoj 1,439,323,776 Ĉinoj

Se informo pri via novaĵo mankas, la kialo estas ke neniu informis AE

Ne mordu la manon, kiu nutras vin Kritiko de Ĉinujo ne helpas iujn ajn en Ĉinujo kaj ne helpas Aŭstralion sed perdigas al Aŭstralio bilionojn da dolaroj per perdo de turistoj, studentoj, merkato pri viando, hordeo, karbo, ktp

Ĉu la mondo ne havas sufiĉajn problemojn sen la uzo de mono por la tria mondmilito ?

Roger Springer

"Ne mordu la manon, kiu nutras vin."

Kara Roger,

vi citas la onidiron "Ne mordu la manon, kiu nutras vin." Certe saĝa konsilo - sed: Eble oni pripensu, ĉu oni dependigas sin tre aŭ tro forte de nur unu mano.

Kaj: La mano Ĉinujo, eble tute ĝenerale la aziaj landoj, liveris je mone malaltaj prezoj. Sed eble indas pripensi, ke ekestas kostoj, kiuj ne troviĝas sur la fakturo.

Mi pensas pri dependeco de mallibera ŝtato, malkonstruo de demokrataj elementoj en la propra socio, detruo de la medio ktp.

En Eŭropo ni dum la krizo spertas, ke la malaltaj prezoj havas malagrablajn sekvojn: Subite mankas protektiloj kontraŭ la viruso kaj medikamentoj.

Nun subite politikistoj venas al la glora ideo, ke Eŭropo ne estu tro dependa de aliaj mondopartoj, eĉ se tiu sendependeco kostos iom pli sur la fakturo.

Amike,

Peter Weide

Kara Peter,

Mi loĝis en Ĉinujo dum unu jaro. Mi vizitis esperantistojn en 26 urbojn plej ofte kiel vizitanto en privataj domoj kaj surprizis min kiel feliĉaj, liberaj kaj kontentaj pri sia sorto ili plej parte estis.

Usono havas la plej multajn civitanojn en siaj malliberejoj (23,000,000) kaj Ĉinujo kies loĝantoj estas kvaroble pli nombraj ol en Usono havas 1,600, 000 homojn en siaj malliberejoj.

Kiel vi difinas malliberan ŝtaton? Ĉu estas ebla ke niaj informistoj mensogas? **Roger**

Gough Whitlam

<https://www.theguardian.com/commentisfree/2014/oct/23/gough-whitlam-1975-coup-ended-australian-independence> **Roger Springer**

Gough Whitlam ja faris grandajn aferojn por Aŭstralio. Tamen, laŭ mia

memoro: je la fino, li perdis la subtenon de siaj kolegoj, kaj ne povis kunvenigi sufiĉajn da ili por sukcesigi la *Supply Bill*. Li provis daŭrigi sen tiu necesaĵo, kaj *Kerr* insistis, ke aŭstralianoj voĉdonu, ĉu ili volis ke lia partio daŭre estu nia registaro. Ili voĉdonis, ke ne.

Margaret Furness

Se informo pri via novaĵo mankas, la kialo estas ke neniu informis AE

Kiun umi-vorton vi plej ŝatas?

La sufikso *um* ne havas precizan signifon, sed oni uzas ĝin por formi vortojn por kiuj la pli precizaj sufiksoj ne taŭgas. En PuzzleFoundry.com mi trovis 82 verbojn kiuj finiĝas per *umi*. Kiam mi forigis vortojn kiuj ne havas la sufikson, ekzemple *lumi* kaj *zumi*, 72 umi-vortoj restis. Simile, mi trovis 17 adjektivojn kaj ĉirkaŭ 55 substantivojn kun la sufikso *um*. Nur kvar adverbojn kun *um* mi trovis.

Claude Piron verkis mallongan artikolon pri “umi-vortoj”. Li opiniis, ke la umi-vortoj ofte havas specialan guston, kiu karigas ilin al multaj esperantistoj. Li citas la vorton *kafumi*, kiu estas sufiĉe ofta vorto en kongresoj. Ĝi estas pli ol kaftrinki, kaj elvokas atmosferon de amikeco, malstreĉiĝo, bonfarto, ktp. *Butikumi* estas pli ol viziti butikojn; ĝi estas promenadi kontente, senhaste — do pasumi — tra butikaro.

Piron citis korespondanton kiu skribis: *Mi venas al kongresoj nur por amikumi*, do, ni supozas, por renkonti geamikojn, amikiĝi kun aliaj, por sperti la amikecan etoson de kongreso. Estas malfacile, klarigi kial tiaj vortoj ne kreas problemojn pri komprenado. Oni sentas ilin same tra la mondo, laŭ Piron.

Kolombumi (1 amindume interparoli kaj interkaresi, 2 kveri – PIV), *papiliumi* (flirti; ĉirkaŭvagi, kiel papilio), estas elvokivaj vortoj. Iuj umi-vortoj temas pri malplezuroj, ekzemple *malvarmumi* (esti trafita de malsaneto pro elmeto al malvarmo), *stultumi*, *ŝtonumi*. Iuj estas praktikaj: *aerumi*, *akvumi*, *replandumi*, ktp. Politikistoj iam *pavumas*, *infanumas* (afekti infanecan teniĝon – Reta Vortaro), *stultumas*... Tamen *pavumi* havas la saman signifon kiel *pavi* (1 (pavo) elteni sian voston; 2 malmodeste paradi – PIV), do ĝi ne estas uzinda, krom se necesas eksplici, ke oni parolos ne pri pavo, sed pri iu aŭ io kiu paradas pavece.

Retumi mankas en PIV, sed oni ofte uzas ĝin en esperantaj medioj kun la signifo ‘pasigi tempon en la Interreto’. La substantivo *retumilo* estas tre ofta vorto (anstataŭ *foliumilo*, *TTT-legilo*). Tamen tio estas moderna difino. Benson citis la vorton *retumi* kun la signifo ‘evolui, labori en reto’, kie *reto* havas sian kutiman ĝeneralan signifon rilate al vojoj, televido, radio, kolegoj.

Brulumi mankas en PIV (nur *brulumo* troviĝas tie), sed Reta Vortaro difinas ĝin esti sinonimo al *inflami* (esti en stato de inflamo).

Mordumi mankas en PIV, sed ĝi aperas en Reta Vortaro, kun la signifo ‘prilabori surfacon per kaŭstika substanco por ĝin purigi, kolorigi, krei desegnaĵon, cirkviton ktp’. Tio estas unu el la teĥnikaj signifoj de *mordi*: ‘diversmaniere ataki la supraĵon de materialo, por ŝanĝi ties ecojn’ – PIV).

Kelkaj umi-vortoj (*retumi*, *kafumi*) aperis moderne, sed ĉu *umi* estas uzebla kun iu ajn radikoj? Ne, vere. Iuj uzis ĝin kun la sama signifo kiel la ordinara verbo, ekzemple *provizumi* havas la saman signifon kiel *provizi*, do *provizumi* ne estas uzinda. Estas konsilinde, ne uzi umi-vorton — aŭ iu ajn um-vorton — se oni ne estas sufiĉe certa, ke ĝi estos komprenebla internacie, sed estas malfacile scii tion.

Referenco: Claude Piron, *A few notes on the evolution of Esperanto*, en Klaus Schubert,

Se informo pri via novaĵo mankas, la kialo estas ke neniu informis AE

ed., *Interlinguistics* No 42 of the series *Trends in Linguistics - Studies and Monographs* (Berlin, New York: Mouton de Gruyter, 1989), pp. 129-142.

Donald Rogers

26-a de julio - Esperanto-Tago, tago de lingva justeco.

3ZZZ

La elsendo de la 20a de julio 2020 proponas pli da informoj pri la traktado de la kronviroza pandemio laŭ la landoj - tion ebligas Esperanto : havi rektajn informojn - kaj emocian legadon de Mireille Grosjean pri rasismo

FranciskaToubale

La Aŭstraliaj Klubo <http://aea.esperanto.org.au/local-groups/>

Brisbana Esperanto-Societo Petro Danzer Tel: 0402 766 557

Retpoŝto: brisbane@esperanto.org.au

Central Coast and Newcastle Esperanto Club Joanne Cho Tel: 0413 087 340

Retpoŝto: centralcoast@esperanto.org.au

Esperanto Coffee Club of Canberra Huigh Malcolm Tel: (02) 6288 4334

Retpoŝto: canberra@esperanto.org.au

Esperanto Federation of New South Wales Tel: (02) 9319 4775

Retpoŝto: nsw@esperanto.org.au

Esperanto in South Australia Indrani Beharry-Lall Tel: (08) 8285 3128

Retpoŝto: sa@esperanto.org.au

Esperanto League of Western Australia Shayne Power Tel: (08) 9343 9532

Retpoŝto: esperantowa@hotmail.com

Manly Esperanto Club Roger Springer Tel: (02) 9976 6320

Retpoŝto: manly@esperanto.org.au

Melbourne Esperanto Association Heather Heldzingen Tel: (03) 9525 4295

Retpoŝto: melbourne@esperanto.org.au

Tasmanian Esperanto Society Kam Lee Tel: (03) 62251474

Retpoŝto: tas@esperanto.org.au

Torquay Esperanto Coffee Club John Adams Tel: (03) 5261 2899 / 0421 043 272

Retpoŝto: torquay@esperanto.org.au

Tuvumba Esperanto-Societo Hazel Green Tel: (07) 4691 1238

Retpoŝto: toowoomba@esperanto.org.au

Se informon pri via klubo mankas aŭ eraras informu min. Roger Springer rspring@tpg.com.au

Mi dankas niajn alilandajn kontribuantojn pro iliaj subtenoj de la novaĵletero.

Roger Springer

Se informo pri via novaĵo mankas, la kialo estas ke neniu informis AE